

ILLUSTROVANI VODIČ KROZ KORUPCIJU ZA POČETNIKE

Anonimni autor, cca 1512 g.

Biti ispravan nije čin, već navika.¹

Aristotel

Ovo je prvi katalog Muzeja korupcije posvećen njenim manje vidljivim oblicima.² Tekstovi i ilustracije problematizuju korupciju ličnosti, kulture, jezika, vremena, podataka i institucija, kao civilizacijskih tekovina. Zahvaljujemo se svima bez čijeg autorskog pečata ovaj vodič ne bi bio moguć.

Jednaku zahvalnost dugujemo nezavisnim istraživačima Raluki Buturoi i Urošu Đuroviću.³ Forma vodiča pozajmljena je od južnoafričkog umetnika Antona Kanemejera, autora grafičke novele "Alphabet of Democracy" (Jacana Media PTY, 2010) i "Rečnika korupcije" (ANEM, 2014), koji su potpisali prof. dr Čedomir Čupić i Zlatko Minić.

¹ Netačno se pripisuje Aristotelu jer zvuči dobro. Stvarni autor citata je filozof Vil Djuran, koji parafrazira Aristotela u Priči o filozofiji (1926). Aristotel, Nikomahova etika, str. 26: "Kao što smo videli, vrlina se deli na dve vrste – na intelektualnu i na moralnu. Intelektualna duguje i svoj opstanak i svoj razvoj uglavnom nastavi, i zato ona zahteva vremena i iskustva; moralna vrlina, naprotiv, dolazi s navikom, po čemu je i dobila ime koje se vrlo malo razlikuje od naziva za običaj".

² Manje vidljivi oblici korupcije jesu oni koji se ne percipiraju kao sistemska ili politička, tj. kao zloupotreba javnih ovlašćenja.

³ Korupcija je istraživana analizom prvih pedeset objava na Guglu prilikom ukucavanja reči "corruption in Romania/ Serbia/ Ukraine", kako bi se dobila objašnjenja kako i na koji način ljudi doživljavaju korupciju (najčešće onako kako im predstavljaju mediji). Dubinska analiza za svako muzejsko odeljenje rađena je trojako – preko istraživanja akademskih tekstova, percepcije korupcije u javnosti i preko zadatih unapred određenih parametara na Internetu.

Korupcija je moralna nesposobnost grada-na da čine stvari za dobrobit zajednice. Ta definicija nije proizvod nekog motivacionog govornika ili sveštenika, već brazilskog advokata Kalila Simaa.

Korupcija bez sistema ne postoji.

Aleksandar Vasiljević, penzioner, kafana Radocki. Zemun, 2019.

Ilustrovani vodič kroz korupciju za početnike ilustruje neke od koruptivnih mehanizama koji utiču na različite sisteme koje smo kao ljudsko društvo stvorili, mimo njegovog ekonomskog ili, s njim povezanog, zakonskog okvira. Sve što je deo nekog sistema ili čini sam sistem podložno je korupciji. Postoji li korupcija koja nije amoralna, korupcija koja ima viši cilj?

NA PITANJE – "KOJA KLJUČNA REČ VAS ASOCIRA NA KORUPCIJU?" – OKO STO UČESNIKA RADIONICA U KIJEVU, BEOGRADU, ODEŠI, BUDVI, GALACIJU, SARAJEVU I KEJPTAUNU, IZ PETNAEST EVROPSKIH DRŽAVA I JUŽNE AFRIKE, DALO JE RAZLIČITE ODGOVORE. NEKE REČI NAVODIMO U ORIGINALU, A NEKE SU PREVEDENE. SPISAK NIJE KONAČAN I BIĆE DOPUNJAVAN NOVIM REĆIMA KAKO SE MUZEJ BUDE RAZVIJAO.

A AVANGARDA, ASIMILACIJA, APPROPRIJACIJA, **B** BEDA, BUDUĆNOST,
BRISANJE, BEZ OBAVEZA, **V** VIRUS, VIDLJIVOST, VERNOST, VARANJE,
VLAST, **G** GORLJIVOST, GRAĐANSKO, **D** DOBRA DUŠA, DOSADA,
DANGUBA, **Đ** ĐENE-ĐENE, ĐUTURE, **E** EEE, ENTROPIJA, ENERGIJA,
EKSPONAT, **Ž** ŽELJA, ŽABOKREĆINA, **Z** ZAUZEĆE, ZAKAZIVANJE,
ZABRANA, ZAKON, **I** INTEGRITET, INFERIORNOST, IZNOGUD, INSTITUCIJA,
ISPOD STOLA, **J** JAPAJAJANJE, JAVAŠLUK, JADIKOVKA, **K** KURCOBOLJA,
KONKURSNA KOMISIJA, KAKOFONIJA, **L** LEPOTA, LIFT U KVARU,
LICITACIJA, **L** LJUBAV, LJUBOMORA, LJIGAVOST, **M** MIZANTROPIJA,
MRZOVOLJA, MORAL, **N** NARKOLEPSIJA, NEPREJEBIVOST, NIKADA,
NEPRAVEDNOST, **N** NJAVOST, NJIVA, **O** OSTEOPOROZA,
OKLEVANJE, OSTAVKA, OBICAJ, OPREZ, **P** PRIŠIPETLJA, POREZ,
PAMETOVANJE, PLAGIJAT, POHLEPA, PREĆUTANO, POKVARENOST,
PROPADANJE, POVOLJNO, **R** RIBONUKLEINSKA KISELINA, RAMPA, RAD,
S SUPLEMENTI, SEBIČNOST, SLAVA, STRUKTURA, SUBVERZIJA,
STANDARDI, SOCIJALNI RAK, SNISHODLJIVOST, STRUKA, **T** TUPLJENJE,
TRPLJENJE, TRULJENJE, TOKOVI NOVCA, **Ć** ĆUTANJE, ĆORSOKAK, ĆORAK,
U USRAN, UNAZAD, UZALUDNO, UMETNOST, **F** FUŠERAJ, FLUIDNO,
FRANKENŠTAJN, **H** HRABROST, HERMETIČNOST, HERMENEUTIKA,
C CINIZAM, CICIJA, CEPIDLAČENJE, CINCULIRANJE, CRNA RUPA,
Ć ĆOVEK, ĆIBUK, ĆARDA, **D** DŽ KAO DŽORDŽ, **Š** KAO ŠOROŠ,

MUZEJ KORUPCIJE JE TRANSNACIONALNA, INTERDISCIPLINARNA PLATFORMA ZA MUZEALIZACIJU KORUPTIVNIH MEHANIZAMA I PRAKSI. POLAZEĆI OD IZVORNOG ZNAČENJA LATINSKE REČI CORRUPTIO (POKVARENOST), MUZEJ ŠIRI POLJE PERCEPCIJE KORUPCIJE SA ZLOUPOTREBE SLUŽBENOG POLOŽAJA NA MORALNU NESPOSOBNOST GRAĐANA DA ČINE STVARI ZA DOBROBIT ZAJEDNICE.

PARAFRAZIRAJUĆI IDEJE KAZIMIRA MALJEVIČA, SOVJETSKE AVANGARDE I ITALIJANSKIH FUTURISTA O MUZEJU KAO GROBLJU UMETNOSTI, MANIPULIŠUĆI POJMOMA KORUPCIJE, MUZEJA I SAVREMENOSTI, CILJ NAM JE DA KORUPCIJU IZ STVARNOG ŽIVOTA PRESELIMO U MUZEJ - I TAMO JE SAHRANIMO.

MUZEJIMA ŠEST ODELJENJA: KORUPCIJA VREMENA, KORUPCIJA JEZIKA I KORUPCIJA KULTURE, KORUPCIJA PODATAKA, KORUPCIJA LIČNOSTI I KORUPCIJA INSTITUCIJA.

KORUPCIJA VREME

KORUPCIJA VREME
JE MANIPULACIJA
VREMENSKIM TOKOM
KOJA U
SVAKODNEVNOM
ŽIVOTU KORISTI
NJENIM UČESNICIMA I
POSLEDIČNO URUŠAVA
VAŽEĆE DRUŠTVENE
NORME.

5

МИСЛИТЕ О ТОМЕ.

МИСЛИТЕ О ТОМЕ.

Ljubaznošću autora Antona Kanamejera, iz serije "Boerenootentjes hou van Pielusig" (Burkinje vole da puše kurac).

6

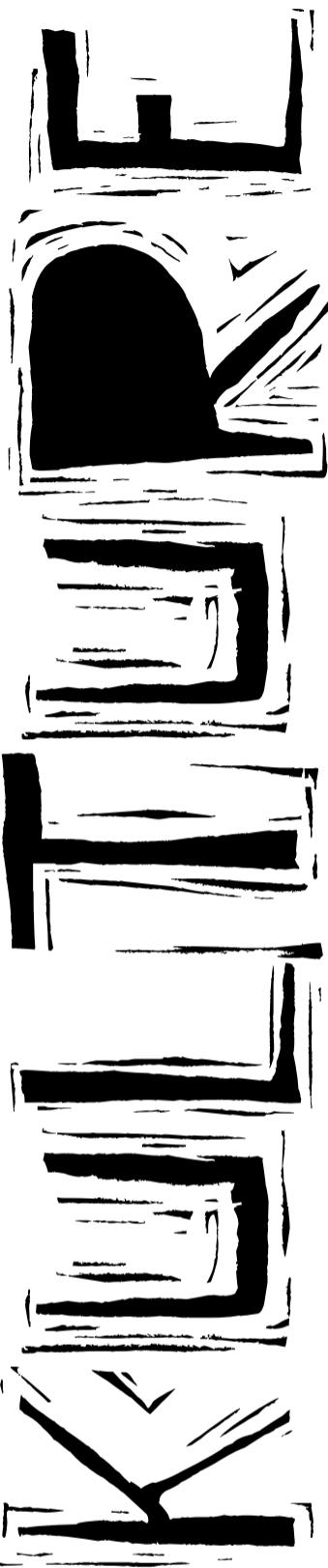
KORUPCIJA JE ZLOUPOTREBA KOMUNIKACIJSKIH, KOGNITIVNIH, ESTETIČKIH, MAGIJSKIH, KULTURNIH I DRUGIH SVOJSTAVA JEZIKA, KOJA DOPRINOSI NEMOĆI POJEDINCA DA KROZ JEZIČKO IZRAŽAVANJE INTERES ZAJEDNICE STAVI IZNAD SOPSTVENOG.

KORUPCIJA

“JEZIK SE MOŽE KORUMPIRATI JAKOM INTERVENCIJOM PROPISIVAČA KOJI SEBE ZOVU NORMATIVISTIMA... KORUPCIJA JEZIKA SE DEŠAVA KADA SU LJUDI UTERANI U TO DA PRE NEGO ŠTO NEŠTO KAŽU, POČNU DA MISLE KAKO JE ISPRAVNO, KAKO TREBA, A KAKO NE...” - BOBAN ARSENJEVIĆ, UNIVERZITET U GRACU.

“TAMO GDE JEZIK PRESTAJE DA BUDE SREDSTVO KOMUNIKACIJE I POSTAJE SREDSTVO ZASTRAŠIVANJA, TU TREBA TRAŽITI UZROKE I POSLEDICE KORUMPIRANJA JEZIKA”
- VALERIJA MAJUS MARINKOVIĆ, PROF. SRPSKOG JEZIKA.

KORUPCIJA

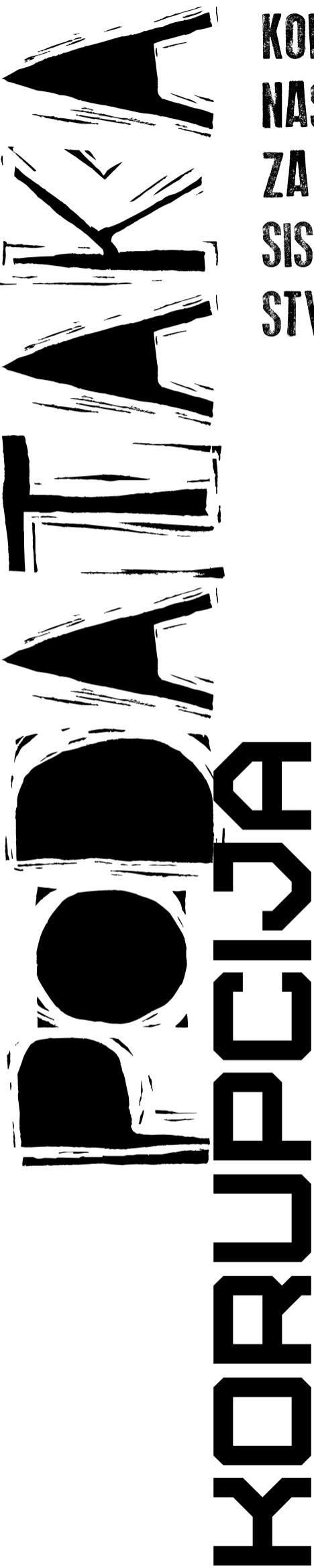
7

KORUPCIJA KULTURE JE NAMERNO POGREŠNA INTERPRETACIJA KULTURNOG NARATIVA ZARAD PROMOCIJE LIČNIH ILI GRUPNIH INTERESA, PRAKSA RAZLIČITIH ZLOUPOTREBA, A NA ŠTELJU DRUGIH. TAKVO KORUPTIVNO PONAŠANJE UKLJUČUJE KSENOFOBIJU, ELITIZAM, ORGANIZACIONE MANIPULACIJE, NASILJE NAD DRUGIM KULTURAMA, DOK NJENO RAZUMEVANJE VEOMA ZAVISI OD POIMANJA VREMENA I PROSTORA U POSEBNOM VREMENSKOM OKVIRU I DRUŠTVENO-EKONOMSKOM KONTEKSTU.

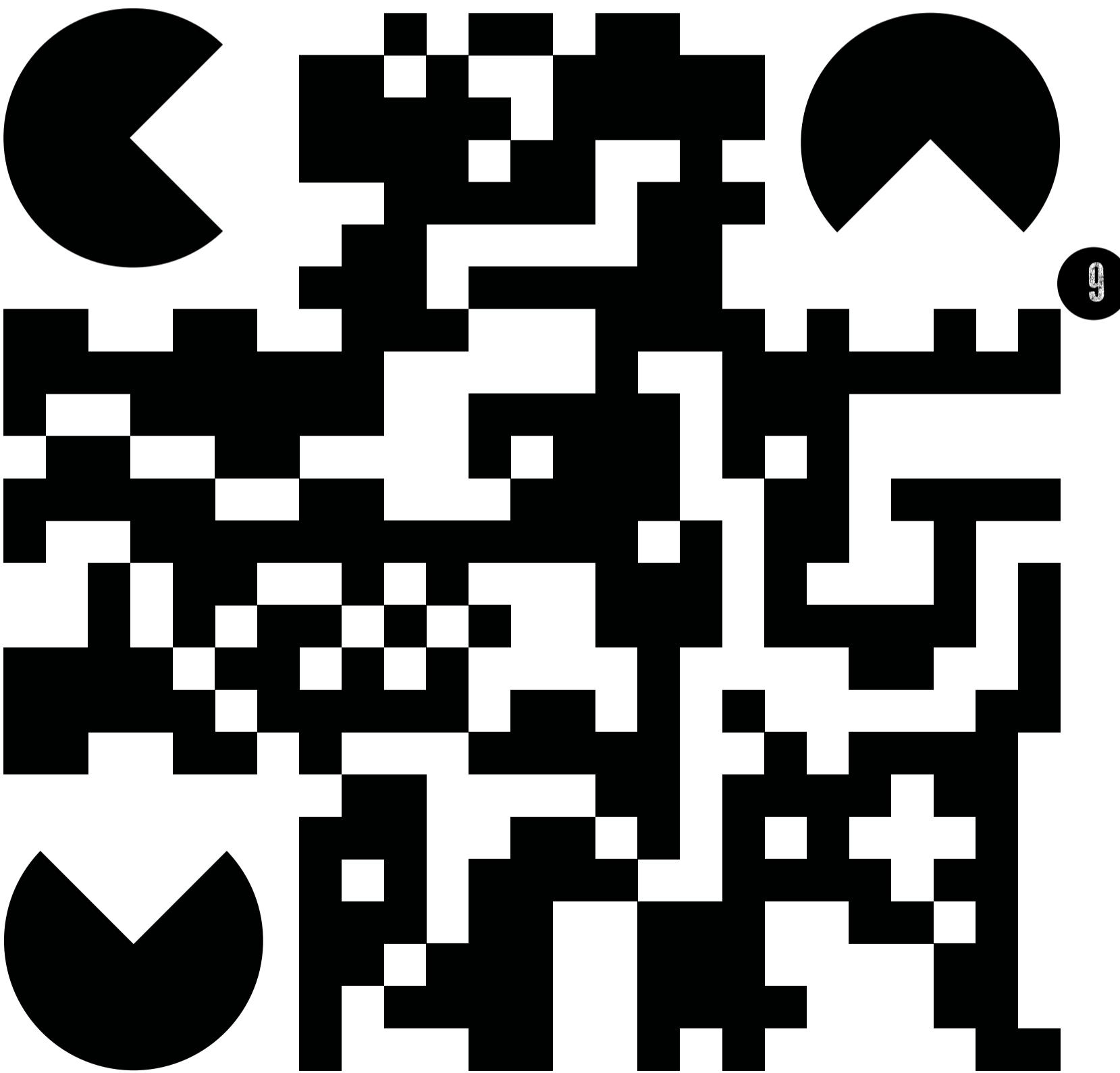

**ČUVARI TVOG
POŠTENJA!**

Čuvati tvog poštenja, Marija Marković, crtež tušem, 30x40cm, Budva, 2017.

KORUPCIJA PODATAKA JE NAMERNA ILI NENAMERNA GREŠKA
NASTALA TOKOM PRENOŠA ILI OBRADE ORIGINALNIH PODATAKA, ŠTO
ZA POSLEDICU IMA DOVOĐENJE U ZABLUDU. POJEDINCI, INSTITUCIJE I
SISTEMI PRIKRIVAJU INFORMACIJE KAKO BI PROIZVELI LAŽNU SLIKU O
STVARNOM STANJU.

KORUPCIJA

Ilustracija: Miloš Buci Trajković

1 NA OSNOVU POSMATRANJA
INDIVIDUALNIH CRTA LIČNOSTI
PREMA MODELU BIG FIVE
PERSONALITY TRAITS
(OTVORENOST ZA ISKUSTVO;
SVEŠNOST; EINSTROVERTNOST;
SPREMOST NA DOGOVOR;
NEUROTICNOST), MOŽEмо
PREPOSTAVITI ŽAŠTO NEKO
NAGINJE VIŠE PREMA KORUPTIVnim
OBICIMA PONAŠANJA – BILO U
MEĐULUDSKIM ODNOSIMA BILo U
ODONU PREMA POSLU.

Boris Starešina

KORUMPIRANJE KRALJEVIĆA MARKA

Marka traže Turci Osmanlije,
No Kraljević na svom dvoru nije,
Progovara majka Jevrosima:
„Vid'te pored, negde ga tu ima.“
Nađu Marka Turci Osmanlije
Niti jedan boj sa njim ne bije,
Neg dodoše pregovarat s njime
Kako brže tu raju usitnit,
Svako sebe, na drugog ne mislit.
Nisu Turci naivni nimalo,
Turcima je do dukata stalo,
Pa sve rade po tom nekom retku
Da dobiju dukat naposletku.
Logično je, gledano iz bliza,
I kod njih je ekonomski kriza.
Vide Marka, sa Šarcem se igra,
Konj se vrti kao neka čigra,
To je Marko uhvatio Šarca
Pa golicka njegova rebarca.

Izvršna direktorka NVO, Goran Denić, digitalni print, 26x27cm, 2020.

KAKO BIH SE
RADO BBRILA PROTIV
ZVOG PROKLETOG
PATRIJARHATA ALI NISAM
APLICIRALA... JBŠ

KORUPCIJA LIČNOSTI JE
MANIPULISANJE PSIHOLOŠKIM
MEHANIZMIMA, INDIVIDUALnim
OSOBENOSTIMA¹, VREDNOSTIMA I
UVERENJIMA, UKORENJENIM U
TRADICIJI I KULTURI GRUPE, RADI
STICANJA LIČNE KORISTI. RAZLOZI
ZA PribEGAVANJE KORUPTIVnim
PRAKSAMA MOGU BITI USLOVLJENI I
LIČnim SKLONOSTIMA I DRUŠTVENIM
POLOŽAJEM, ALI SU MAHOM
KOMBINACIJA TA DVA FAKTORA.

Konj ne njišti neg' se glasno smeje,
Golica ga, pa ne zna ni gde je.
Kad se Turčin Marku obratio,
Kraljević se u stvarnost vratio.
Poslovno se Turčin nastrojio,
Konkretan je prema Marku bio:
„Kraljeviću, kol'ka ti je plata,
Dobijaćeš još stotin' dukata.“
„Ajde, Turci, pomer'te se s mesta!“
„Dobro, Marko, neka bude dvesta.“
„Pa vi stvarno niste uma čista!“
„Kraljeviću, neka bude trista.“
„A sad, Turci, iskreni budite,
Zašto meni dukate nudite?“
„Svaki mesec dobijaćeš keš,
Al' nam pos'o kvariti ne smeš,
Tu ponudu nikad nisi im'o,
A mi zulum na miru činimo,
Jutrom, noću i svakoga dana,
Ne plašeć' se tvoga buzdovana.“
Stade Marko, pa brkove gladi,
Viškanalno mozak da mu radi,
Razmišlja se ko da muči muku:
„Dobro Turci, dajte 'vamo ruku,

Al' pre no što meni ruku date,
Hoću u njoj da vidim dukate.“
Široko se Turci naceriše,
Tri stotine odmah nameriše,
Staviše ih u neku vrećicu,
Kvarni osmeh titra im na licu,
Baš je lako da se Marko kupi,
Kad Kraljević šamarčinu lupi,
Pade Turčin, za njim pade drugi,
U Marka su zamasi baš dugi.
Jednom rukom uze onu vreću,
Drugom deli šamarčinu treću.
Polegaše Turci po livadi,
Gde su, šta su, o čemu se radi,
Niti ko su, nije im baš jasno,
A Kraljević nasmeja se glasno:
„Pa zar čete mene potplatiti?
Odmah ču vas u Stambol vratiti!
Zar ste, Turci, stvarno sišli s uma
Da kraj mene činite zuluma?“
Jaše Marko svoga vernog ata,
Šarac, Marko, kao dva su brata,
Dok se pesma približava kraju,
Novcem časte sirotinju raju.

KORUPCIJA

KORUPCIJA INSTITUCIJE JE OSTVARIVANJE SISTEMSKOG I STRATEŠKOG UTICAJA KOJI MOŽE BITI U OKVIRIMA ZAKONA ALI UMANJUJE UČINKOVITOST Njenog RADA ŠTO REZULTUJE GUBLJENJEM POVERENJA JAVNOSTI.¹ PRINCIP NETRANSPARENTNOSTI POLAZI OD LIČNOG ILI GRUPNOG USPONA DO POZICIJA MOĆI U INSTITUCIJI ILI ENTITETU I UTIČE NA SVAKODNEVNI ŽIVOT POJEDINCA ILI ZAJEDNICE. NEDOSTATAK JAVNOSTI RADA INSTITUCIJA I SLOBODE ŠTAMPE, CENZURA I BEZBROJNI BIROKRATSKI MEHANIZMI, PRAKSE KOJE VODE DO ZLOUPOTREBA DRŽAVNOG BUDŽETA, PREVARE, PREKOMERNA POTROŠNJA, PRERASPODELA RESURSA ITD. UOBIČAJENI SU PRIMERI KORUPCIJE INSTITUCIJA.

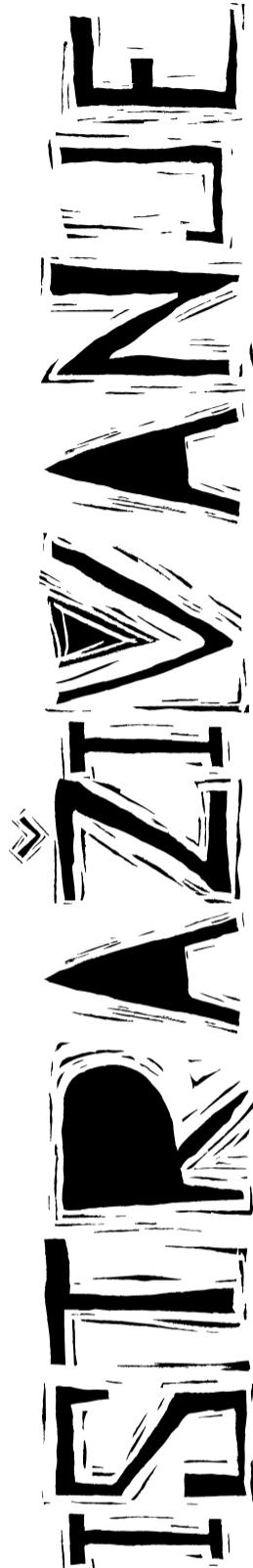
¹ LESSIG, LAWRENCE, INSTITUTIONAL CORRUPTIONS

11

Ljubaznošću autora Džona Melkena i Mail&Guardian nedeljnika, Južna Afrika.

KONCEPTI I IDEJE RAZVIJANE U SVAKOM OD ŠEST MUZEJSKIH ODELJENJA POZIVAJU NA RAZLIČITE UMETNIČKE INTERVENCIJE I INTERPRETACIJE. ISTOVREMENO, MOGU BITI KORISNE DRUGIM STRUČNJACIMA I LAICIMA. OVA ANALIZA MOŽE BITI RELEVANTNA I OPŠTOJ JAVNOSTI, BUDUĆI DA RASKRINKAVA KORUPTIVNE KONCEPTE I PRAKSE KOJIMA SU GRAĐANI REDOVNO IZLOŽENI.

MUZEJKORUPCIJE.ORG

DŽORDŽ ŠOROŠ, BOGATI BERZOVNI MEŠETAR KOGA LEVICA MRZI, ZBOG TOGA ŠTO DAJE OGROMNE PARE NEKIM LEVIČARIMA PA TAKO PRAVI RAZDOR NA LEVICI I OTUPLJUJE OŠTRICU KLASNE BORBE. DESNICA GA UGLAVNOM MRZI JER DAJE OGROMNE PARE LEVIČARIMA I TAKO POMAŽE TIM LENJIVCIMA. ZBOG TOGA JE OSNOVAO FONDACIJU ZA OTVORENO DRUŠTVO. AMERIKANAC, MAĐARSKO-JEVREJSKOG POREKLA.

12

ILUSTROVANI VODIČ KROZ KORUPCIJU ZA POČETNIKE

Urednik: Pavle Čosić

Dizajner i tehnički urednik: Dušan Šević

Korice: Anonimni umetnik, XVI vek

Autor teksta: Goran Denić

Za izdavača: Vesna Tašić

Štampa:

www.zmuc.org

zmuc@zmuc.org

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

7.038.53/.55:343.352(497.11)"20"(083.824)

ДЕНИЋ, Горан, 1966-

Ilustrovani vodič kroz korupciju za početnike : Muzej korupcije = Museum of Corruption / [autor teksta Goran Denić]. - Beograd : ZMUC Zemunski mali umetnički centar, 2020 (Beograd : ZMUC Zemunski mali umetnički centar). - 12 str. : ilustr. ; 35 cm

Štampano na Fabriano Rosapina 220 g/m², svaki primerak je numerisan.

Kor. nasl. - Podaci o autoru preuzeti iz kolofona. - Tiraž 50.

ISBN 978-86-917515-2-4

а) Ликовна уметност - Корупција - Србија - Изложбени каталоги
COBISS.SR-ID 15594505

UZ PODRŠKU

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA